

‘ARRAKALA’ DOKUMENTALA

Zu zergatik zara heterosexuala?

Heteroarauaren inguruko *Arrakala* dokumentala argitara eman berri dute. Desirak, identitateak, familia ereduak, sexu-genero inposaketa... Horiek dira aletzen dituen gaietako batzuk. Norma heterozentrista zutabe duen sistema patriarkala ezbaian jarri, eta bestelako harreman ereduak eraikitzeke aukera dagoela ikusarazten du bideoak.

| SAIOA ALKAIZA GUALLAR |

LARRUA ZEINEKIN JOTZEN DUGUN politikoa da. Baita larrua jotzea zeri deritzogun ere. Identitateak ere politikoak dira, edota sexualitatearen dimentsioa non kokatzen dugun. Heteroarauak, bizitza publiko eta pribatuaren arautzaile bezala, pertsonak eta praktikak mugatzen ditu; ona eta txarra zer den zehazten du. Sexualitatea ere gatazka politikoa da, beraz. Horregatik, Euskal Herriko Bilgune Feministak eta Topatu Gazte Proiektu Komunikatiboak *Arrakala*, *zirrikitu bat haitzean* dokumentala sortu dute elkarlanean. Hamabost elkarrizketen bitartez, bestelako aukera identitarioak, bizipenekoak eta sexualak hautatu dituzten pertsonen testigantzak jaso dituzte. Haitz zurrun batekin konparatzen dute egileek heteroaraua, horren karietara arrakalaren kontzeptua. Zirrikitu bat ireki nahi dutelako “haitzean”.

Ekainaren 13an estreinatuko dute dokumentala, Donostiako Doka Kafe antzokian, 19:30ean.

Dokumentaleko bi solaskide elkarrizketatu ditugu ondoren:

Ainhoa Etxaide

LAB SINDIKATUKO idazkari nagusia da Ainhoa Etxaide (Hondarribia, 1972), pertsona aski ezaguna Euskal Herrian. *Arrakala* dokumentalean, baina, orain arte plazaratu gabeko hausnarketak eskaini ditu. Hiru gai nagusiren bueltan harilkatu ditu gogoetak: lesbianismoa, amatasuna eta sindikalgintza.

Zu ama izan zara, baina zure bikotekidea erditzen umeaz. Uste duzu sozialki berdin baloratua izaten dela jaioberria mundura ekartzen duen ama eta beste ama?

KARLOS CORBELLA

«Bestelako Euskal Herria eraikiko badugu, heteroarauaz ere hitz egin behar da»

Ez, oraindik bada amatasun bat eta bakarra: erditzen den emakumea, haurdunaldi zoriontsua duena... Erabateko emakume egiten duen amatasuna. Gero, ematen du badaudela bigarren mailako amatasunak. Badago konstrukzio hori; nik bizi izan dut. Batetik, jendeak ez ulertzea uko egiten niola haurdunaldiari. “Nik ez dut eduki nahi”, esan eta bazirudien gaixo nengoela. Bestetik, bigarren ama izatea. Bigarren amaren rola diogunean, “bigarren” hori ez da ondoan dagoena, baizik eta azpitik dagoena. Indarrean amatasun eredu nagusi hori dago.

ARRAKALA DOKUMENTALA

Nola hartu zuten sindikatuan ama izan behar zenuela?

Gizartearen argazkia da sindikatua: Sindikatuen barruan askatasunez bizitzeko eredu baten aldeko borroka egon badago; baina, egia da, gizartean nagusi diren ikuspuntuak daudela. Esan nuenean, niri ez zitzaidanez tripa hazten, bazirudien ez zela heltzen haurdunaldiaren momentua. “Oraindik ez dator”, pentsatuko balute bezala. Eta nik ez nuen umerik barruan! Horrelako egoerek sortzen dituzten kontraesanek erakusten dute oraindik zenbat bide dugun egiteko.

Bideoan esaten duzu “erraza” izan dela lesbiana izatea eta sindikalgintzan aritzea, azken batean idazkari nagusia zarelako, baina zailagoa dela postu apalagoetan daudenentzat.

Nire esperientzia hor dago eta errealtate bat islatzen du, baina ez nintzateke ausartuko esatera hori denik errealtate bakarra sindikatuan. Nik arazorik izan ez dudalako ez dago jarrera homofoborik LAB sindikatuan? Ez dut sinesten. Horrek eramaten nau beste gogoeta batera: seguru errazagoa dela gauzak askatasunez bizitzea boterea duzunean, aukerak dituzunean, eta tresnak dituzunean, beste eremu batzuetan baino. Orokorrean bizitzan, baita sindikatuan ere. Idazkari nagusi ikusten naute, eta gero, lesbiana izatea ezaugarri bat da.

Adibidez, ziur nago emakume bat joaten denean lantoki batera gizonen artera eztabaidatzera, askotan ikusi dutela soilik emakume bat eta ez arduradun sindikal bat. Era berean, ziur lesbiana batek lantokian bere egoera ikusarazterakoan, topatuko dituela nik topatu ez ditudan zailtasunak.

Euskal Herriko herri mugimendua eta militantzia esparruak uste bezain aurrerakoak dira?

Onartu behar dugu askatasunaren aldeko borroka bereziki gure herriarekin lotu izan dela, langileriarekin, klase borrokarekin... eta horiei gehitu zaizkie bizimodu askeen aldeko borroka. Baina gehitu egin zaizkie. Oraindik asko daukagu egiteko. Nik ez dut uste Euskal Herrian besteak baino progreaioak garenik, ezta atzerakoiagoak ere. Hemen arazo hori badago –heteroarauarena–, auzi politikoa da, eta bestelako Euskal Herria eraikiko badugu, horretaz ere hitz egin eta erabakiak hartu behar dira.

Ohituta gaude homosexualitatearen inguruko diskurtso fatalistekin. Zuk, ordea, dokumentalean askatasunarekin eta gozamenarekin lotzen duzu lesbianismoa.

Bai, disidentziak, desobedientziak, egoerari buelta emateak... aske egiten zaitu. Disidentziak sortzen du ilusioa, ikuspegi positiboa, txisteak egin daitezke... Beste kontu bat da disidentziak batzuetan, askotan, gehienetan, zigorrak dakartzala, edo diskrimatu egiten zaituztela, edo alboratu eta eraso egiten dituzte. Zigorrean ezer ona ateratzerik ez dago; zigorraren kontra borrokatu egin behar da. Dena den, berez, ezberdintasuna, ezarri nahi dizkiguten mugak gainditzea... positibizatu behar dugu. Askoz sufrimendu handiagoa eta tristeagoa da burumakur eta esaten dizuten bezala bizitzea. Disidentzia gozagarria da, eta ikuste nola apurtzen dizkiozun eskemak jendeari. Sistemak ezberdina den guztia zigortzen du, baina ezberdina izatea da onena.

ZURIÑE M. BAZTAN EK UTZIA

«Errealtatea binarioa ez balitz, ez nintzateke sailkatuko ez gizon ezta emakume gisa ere»

Zuriñe M. Baztan

JAIOTZERAKOAN medikuek erabaki zuten Zuriñe M. Baztan (Iruñea, 1964) mutila zela; txikitan, gizon bezala sozializatu zuten. Berak, ordea, emakumetzat izan du betidanik bere burua. Emakumetzat, baina gizarte binarioa delako eta bi aukera baino ez dituelako ulertzen. Izan ere, zirkuluaren koadratura egin nahi izatea da bi sexu-generoen bitartez mundua azal daitekeela pentsatzea.

Gizon bezala sozializatu zintuzten, baina zu emakume sentitzen zinen.

9 urterekin, banekien zerbait ezberdina nuela gainontzeko haurrekin konparatuz. Nik momentu horretan nire burua arrebarekin identifikatzen nuen. Zoritxarrez, urte horietan ez nekien horri transexualitatea deitzen zitzaiionik.

Nola erabaki zenuen zure burua emakume bezala identifikatzen hastea?

Hasiera batean, munduarentzat gizona nintzen, eta nik ez nuen nire gizon gorputza erakusteko beldurrik; nolahi ere, ez zitzaidan deus arraroa nabaritzen! Nahiz eta emakume sentitu, kanpotik ez zen ikusten. Gainera, gizontasunean ezkutatu egin nintzen: futboleko aritzen, zakarra izanda, zarpaila... Baina aita hil eta gero, eta kartzelan egon ostean intsumisioa nintzelako, erabaki nuen niri zegokidan bizitza bizi behar nuela, ez jendarteak bilatu didana. Hala, emakumea izateko tratamendua hasi nuen. Ostean, ebakuntzak egin nituen.

Gizon izatetik emakume izatera pasa zinen. Aitzitik, sexu eta generoen binarismoa kritikatzeko duzu.

Jendarte hau binarioa da: emakumeak eta gizonak daude. Soilik bi aukera baldin badaude, nire burua gizon gorputzean ikusi eta nire burua identifikatzen ez dudanez, ni emakumea naiz. Gainera, hautu politikoa bezala ere hartu dut emakume identitatea. Emakumeen eskubideak eta aldarrikapenak

ARRAKALA
ZIRRIKITU BAT HAITZEAN

AURKEZPEN JAIALDIA
ekainak 13. ostirala | 19:30ean dokan
-Haurrentzako txokoa egongo da-

Arrakala proiektuak familia zein elkarbizitza egoera ezberdinak, desira aukerak, identitateak eta sexu/genero sistemak gure bizitzetan duen eragina praktika desberdinen bidez azaleratu eta gaiaren inguruko hausnarketa piztea du helburu.

defendatzeko balio duen heinean, politikoki oso interesgarria da. Errealitatea binarioa ez balitz, ni beste toki batean al nengoke? Ziur asko bai, ez nintzateke sailkatuko ez gizon ezta emakume gisa ere.

Finean, anitzak direlako identitateak.

Irudika dezagun horrela: soka baten mutur batean gizonak daude, eta bestean emakumeak. Ulertuko bagenu continuum bat dagoela, eta ez dugula zertan bazter bat edo bestea izan, izango bagina gai konplexuagoa dela ikusteko.... Ez da “XY zara”, beraz, zakildun gorputza; beraz, gizona; eta gizona zarenez, maskulinitatean hezi beharrekoa... Hori ez da horrela. Ukitzen ez diren bi linea paralelo bezala ulertzen dugu gizon edota emakumea izatea. Ba, ez, inondik inora. Batzuk erdian egongo

ginateke, edo bazterrean, edo inguruan... eta sigi-saga ere egin dezakegu, gainera!

Horren harira, nik garai batean ebakuntza egin nuen. Baina oraingo ikuspegitik ez nago ziur egingo ote nukeen. Hau da, fikzio politikoa da orain galdeztzea garai hartan ebakuntza egingo nukeen ala ez, baldin eta gaur egun dauden teoria politikoak orduan ezagutu izan banitu.

Garai hartan interbentzio kirurgikoa nahi izan nuen, eta kito. Presio sozialak zenbateraino baldintzatu zuen ebakuntza egiteko nire eraba-

kia, eta zein puntutaraino ahalko nuke bizi, naizen emakumea izanda orduko gorputzarekin? Auskalo, oso zaila da esaten. ■

“XY zara, beraz, zakildun gorputza duzu; beraz, gizona zara; eta gizona zarenez, maskulinitatean hezi beharrekoa... Hori ez da horrela”

Zuriñe M. Baztan

inguru
ABENTURA

- Abentura kirolak
- Ezkonaurreko agurrak
- Familiarteko jarduerak
- Abentura bidaiak
- Material tekniko alokairuak
- Eta askoz gehiago...

San Juan 18. Albeniz-Asparrena (Araba) - Tel. 635.748.948 - 635.748.947
www.inguruabentura.com - info@inguruabentura.com